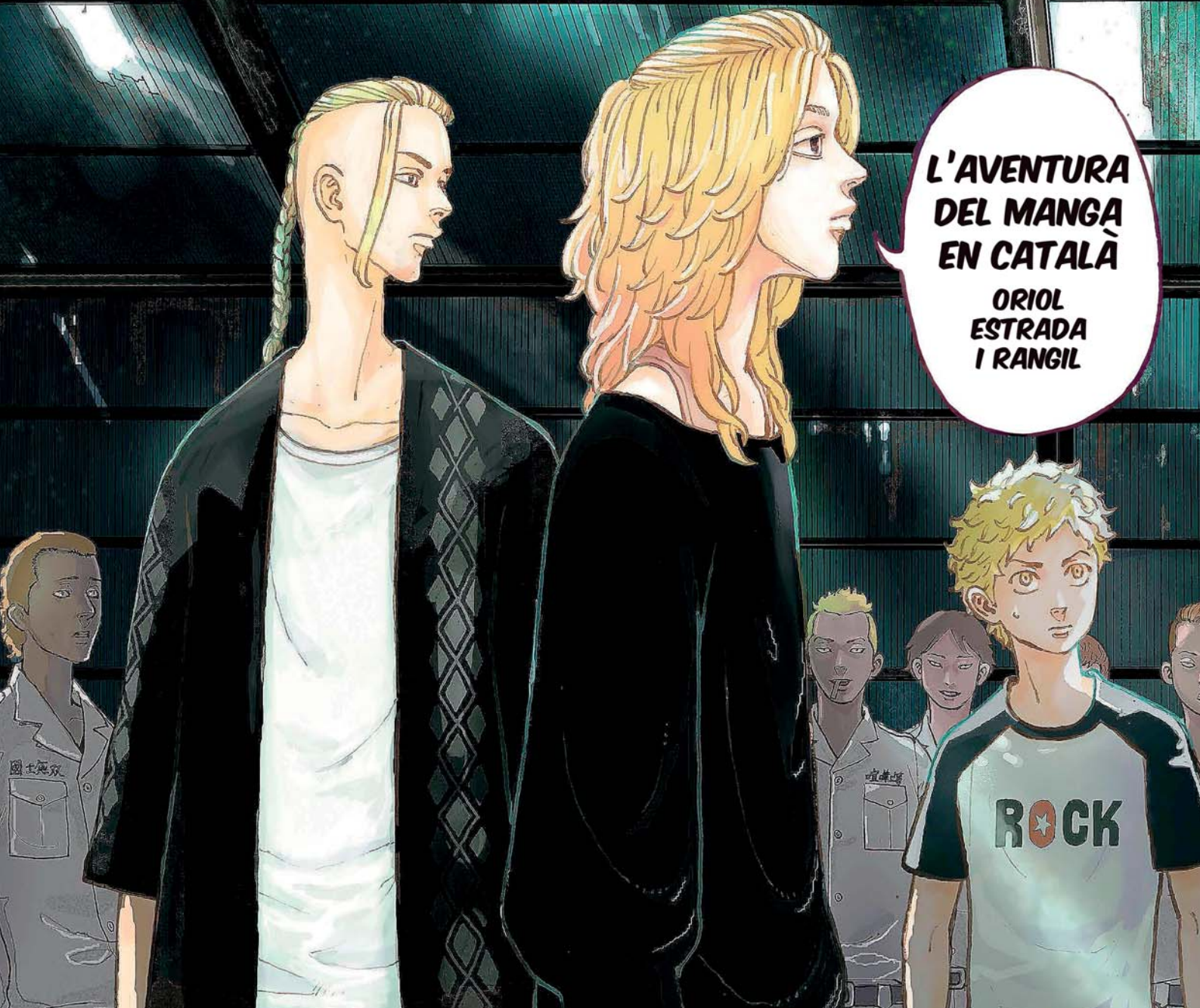

SERRA

754

OCTUBRE 2022 • 6,25 €

D'OR

**L'AVENTURA
DEL MANGÀ
EN CATALÀ**

**ORIO
ESTRADA
I RANGIL**

PREMIS CRÍTICA

«SERRA D'OR» 2022

Ferran Torrent, la mirada del tafur

Carles Cabrera

Núria Feliu. D'aquí a l'eternitat

Òscar Dalmau

El mandat de l'1 d'octubre

Maiol Roger

La Fundació Stämpfli de Sitges

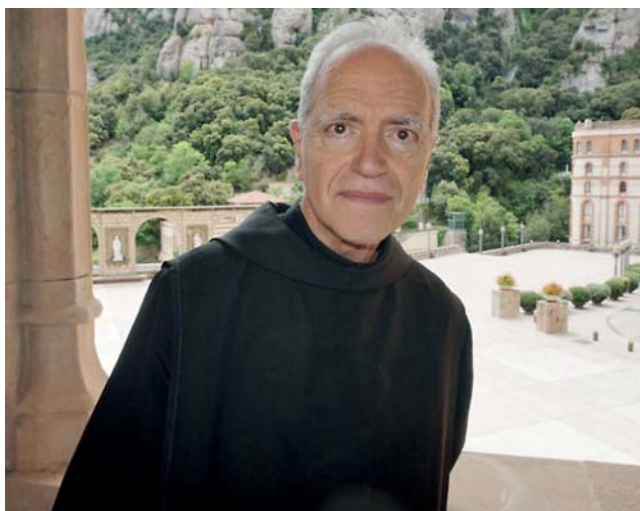
Lluís Jou i Ferran Martínez Sancho

Conversa amb Albert Serra

Èric Antonell

Llegir Ramon Ribera-Mariné

per Josep Gordi Serrat

Ramon Ribera-Mariné, monjo de Montserrat, és per damunt de tot un estudiós dels textos sagrats i, en el terreny més personal, un gran caminador.

La motivació principal a l'hora d'escriure aquest text és generar la curiositat necessària per a capbussar-se en les opinions, reflexions i estudis que el pare Ramon Ribera ha publicat fins ara i que podeu trobar en format d'entrevistes o llibres.

Abans d'endinsar-nos en l'obra del pare Ramon caldrà referir els lligams que he anat establint-hi als darrers deu anys. El primer cop que vam coincidir va ser un matí fred de tardor en el marc dels Tallers de Natura i Espiritualitat que s'impartien a la Casa d'Espiritualitat del santuari del Miracle, de la qual ell era un dels responsables. El primer que em sorprengué fou la seva somrient afabilitat, acompanyada d'una empenta i una discreció notabilíssimes. Solia dir, amb la seva habitual ironia, «nosaltres estem per servir, però no som un hotel». A poc a poc, ens vam anar tractant i vam compartir alguna passejada pels voltants del santuari del Miracle per admirar les primeres orquídiades de la primavera, la majestuositat d'algunes pinasses de l'altiplà de Riner...

Més precisament i sobre el santuari, el 2021, el pare Ramon Ribera va publicar *Un retaule que parla. El miracle*

del Miracle, llibre en el qual presenta l'espai i el simbolisme d'aquest magnífic retaule barroc. Una interessant introducció a un paisatge, un santuari i un retaule. Acaba el llibre amb aquesta reflexió: «Al Miracle, fins si l'etimologia no fos aquesta, hi han passat alguns miracles. Un de repetit als darrers dos segles i mig ha estat el de la preservació del retaule barroc d'agents naturals —com el llamp caigut just acabada l'obra, diuen— i d'altres de bèl·lics.»

M'agrada molt recordar una sortida especial a muntanya que vam fer plegats. En companyia de la Mercè, el visitarem al monestir de Santa Maria de Valvanera, a les muntanyes de la Rioja, on passava uns mesos. Un dia, de bon matí, ell i jo sortirem cap a les carenes de les serres que coronen el monestir i que voregen els dos mil metres. Feia un jorn assolellat, clar, sense un núvol, fet que ens va permetre admirar aquell amable paisatge muntanyenc de corbes suaus. Al cap d'uns dies d'haver-ne partit, vaig enviar-li una fotografia seva caminant per la muntanya i em respongué: «Aquest soc jo», és a dir, un caminador, silenciós, lliure, somrient, feliç... La nostra darrera trobada va tenir lloc a la infermeria del monestir de Montserrat. Vam anar-hi amb uns amics italians dels Alps Dolomítics

«El primer que em sorprengué fou la seva somrient afabilitat, acompanyada d'una empena i una discreció notabilíssimes.»

Compartint passejades al voltant del monestir de Santa Maria de Valvanera, a la Rioja.

a qui ensenyàvem Montserrat i el país. Sabia que havia estudiat a Roma i vam poder compartir conversa en un italià fluid. Un dels temes que compartírem fou el de la seva estada en un monestir del Piemont i ens va explicar que, un bon matí, va sortir del monestir per enfilarse fins per damunt dels tres mil metres i gaudir de la llum dels cims. Ho recordava amb la seva proverbial alegria. En el moment d'acomiar-nos i amb la salut minvada a causa d'una caiguda important, ens va dir: «Estic com estic, però soc feliç perquè hi soc i puc treballar.» Aquestes paraules el defineixen: bonhomíós, positiu i envoltat de projectes.

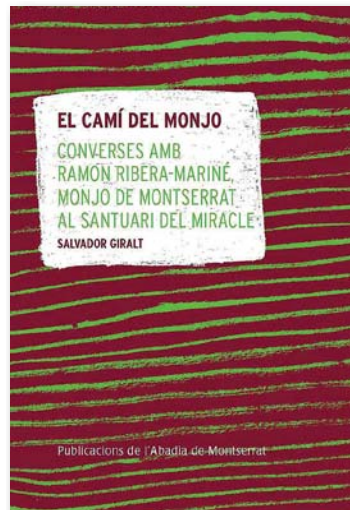
Repassem ara un xic de la seva història. El pare Ramon Ribera-Mariné és un monjo de Montserrat que l'any 2020 va celebrar els cinquanta anys dels seus vots solemnes; és, per damunt de tot, un estudiós dels textos sagrats, especialment dels salms i, en el terreny més personal, un gran caminador. Donem un cop d'ull a la seva activitat editorial com a excursionista, és a dir, als seus llibres escrits a l'entorn d'aquest tema i a les entrevistes que li han fet. El primer dels entrevistes es va publicar a la revista «Vèrtex» el juliol-agost del 2007 i és un repàs a la seva vida muntanyenca. El 2017, a la revista digital «Núvol», Salvador Giralt va publicar una entrevista titulada: «Ramon Ribera, un monjo en el camí del Gran Tour», i uns anys més tard, el 2021, Publicacions de l'Abadia de Montserrat va editar *El camí del monjo. Converses amb Ramon Ribera-Mariné*, on es recullen totes les entrevistes que Salvador Giralt va fer a Ramon Ribera i que són d'un gran interès per entendre la vida i l'obra del pare Ramon. La tardor del 2019 també vaig tenir la fortuna d'entrevistar-lo — es pot consultar

l'entrevista al portal Catalunya Religió— a la biblioteca del monestir de Montserrat, on vam parlar de la Bíblia, dels salms i del caminar. Recordo que em va dir: «Certament, ser estudiós de la Bíblia és normal per la meua condició de religiós; en canvi, el fet que un monjo es dediqui a caminar és més curiós.»

El resultat ha estat que, pel seu amor a la muntanya, han nascut un conjunt de llibres lligats a tres espais: Montserrat, el massís del Canigó i el camí de Sant Jaume. Sobre Montserrat, el 1975 va publicar *Camins i canals de Montserrat. Guia d'itineraris*, i el 1992, *Caminant per Montserrat*. Fruit del fet d'estar-se tres anys al monestir de Sant Miquel de Cuixà, va escriure i publicar *Travessies pel massís del Canigó*. Quan va celebrar vint-i-cinc anys de vida monàstica va pensar que era un bon moment per fer el camí de Sant Jaume i, després d'obtenir el permís pertinent, va sortir a peu del monestir de Montserrat i va caminar tot un mes en solitud pel camí de Santiago de Compostel·la. El diari d'aquesta experiència el va publicar el 2006 amb el títol *A peu... pel camí de Sant Jaume, des de Montserrat*. Potser un dels moments en què la seva passió per la muntanya i l'estudi de la Bíblia s'uneixen és quan, aprofitant que feia un curs a la Universitat de Jerusalem, tots els companys van anar al Sinaí. Hi van pujar de nit per veure la sortida del sol i el guia va emfatitzar que «era el paisatge més bonic del món», però a l'entrevista que li feren a la revista «Vèrtex» explicà que feia poc que havia estat al Vinhamala i va dir, amb la seva sornegueria habitual, que potser no n'hi havia per a tant, ja que aquell racó del Pirineu també és d'una gran bellesa. Per acabar aquest apartat

El 2021 va publicar *Un retaule que parla. El miracle del Miracle*, llibre que presenta el santuari, el paisatge que l'envolta i el simbolisme del magnífic retaule barroc.

Un llibre de gran interès per entendre la vida i l'obra del pare Ramon Ribera.

sobre la muntanya, voldria reproduir la reflexió que fa el pare Ramon sobre el caminar: «Tornant al símbol del caminar, quan arribi a terme restaré, m'hi quedaré. Però quan no arribi a terme, buscaré. I per tant, buscaré com a monjo, com a recercador, com a investigador i, mentre tingui forces, com a esportista.»

Com hem dit, el pare Ramon Ribera és un gran estudiós de la Bíblia. Es va doctorar en literatura hebrea antiga després d'estudiar dos anys i mig a Roma i uns sis mesos a Jerusalem. Del pare Ramon, sempre n'he valorat la sinceritat i la claredat a l'hora d'enfrontar-se a reptes intel·lectuals de gran complexitat. En una entrevista que li feren a *El camí del monjo...*, establí que el fet de ser cristià i monjo no ha pas de conduir a no mantenir l'esperit crític i la curiositat i, més endavant, afirmà que li sabia greu el fet que s'associa amb massa rapidesa la Bíblia a la religió. Deia que caldria recuperar-la com a llibre de lectura i portar-la més enllà del fet religiós. Com a llibre, simplement de la mateixa manera que fem quan llegim l'*Odissea*.

Si pensem també que el pare Ramon és un estudiós dels salms, entendrem que en la darrera conversa d'aquest estiu expliqués que segueix treballant-hi pel que fa a com estan ordenats. Confessa que se'n sap «la majoria de memòria després de dir-los durant més de cinquanta anys». En una de les seves entrevistes explica que «els salms esta-

«Al Miracle, fins si l'etimologia no fos aquesta, hi han passat alguns miracles.»

«Caldria recuperar la Bíblia com a llibre de lectura i portar-la més enllà del fet religiós.»

ven pensats per a ser cantats o recitats en cantarella i que és un llibre que resumeix la Bíblia. Són cent cinquanta, però hi ha numeracions diferents al llarg de la seva història i en funció d'aquesta numeració en podem comptar cent setanta o cent quarantavuit». Continua dient que «el *Salteri* no és un col·lecció de poemes plans, sinó que és un conjunt amb una certa evolució. Comença amb la proclamació "tu ets el fill" i al final del llibre el lector comprèn que aquest Déu és el Pare i que la distribució dels salms no

és arbitrària, està molt rumiada i que, literàriament parlant, són esplèndids».

Com a historiador dels textos sagrats, el pare Ramon ens ha deixat una llarga llista d'obres. El 1985 publicà *Els Salms, pregària de l'Església*; el 1997, *Llegir l'Antic Testament. Una iniciació*; el 2019, *Llegir la Bíblia. Pla de lectura en tres anys*; el 2020, *Preguem els Salms*, i el 2022, *Cuarenta salms para peregrinos*.

Per tot plegat, és una meravella endinsar-se en la vida i els estudis del pare Ramon Ribera-Mariné, que als dinou anys tenia clar que volia ser un religiós i que ha ordit una trajectòria vital plena de muntanyes, salms, cultura... Assaborir la seva sapiència és un plaer que podem anar prenent en petits bocins, a poc a poc... com la seva proposta de llegir la Bíblia en tres anys.

Llegim-lo, doncs, assaborint-lo.